

Helsingin Rudolf Steiner –koulun kannatusyhdistys –
Understödsföreningen för Rudolf Steiner skolan i Helsingfors ry.
Lehtikuusentie 6
00270 Helsinki

LAUSUNTO

Opetus- ja kulttuuriministeriö
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@minedu.fi
rahoitus@minedu.fi
viite: OKM/57/010/2010 16.10.2014

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA KOSKIEN JÄRJESTÄJÄVERKKOA JA JÄRJESTÄMISLUPIA

Kiitämme mahdollisuudesta lausua valmisteilla olevasta lukiolupien myöntämisperusteita koskevasta mahdollisesta lain muutoksesta.

TULOSRAHOITUS

Hallitus on linjannut rakenneohjelmassaan mittavat leikkaukset toisen asteen ja vapaan sivistystyön rahoitukseen. Toisen asteen rahoitus ei perustuisi enää yksikköhintaan tai todellisiin kustannuksiin vaan hallituksen talouseesitykseen. Lisäksi rahoitusrakenteen uudistuksessa korostuisi suoritusrahoitus. Tämän voi katsoa heikentävän lukion rahoitus pohjaa entisestään.

Tulosrahoitus palkitsisi nopeaa, kolmessa vuodessa tapahtuvaa läpäisyä. Tämä puolestaan ei huomioi toisen asteen koulutuksessa olevia lähtökohdiltaan haasteellisista oloista tulevia nuoria. Syksystä 2014 voimaan astunut opiskelijahuoltolaki on viritetty lisäpanostuksella vahventamaan lukio-opiskelijan hyvinvointia. Suomalaisten nuorten masentuneisuus on kasvanut koko 2000-luvun. Työterveyslaitoksen tutkija Kiti Müllerin mukaan jopa 25-30% opiskelijoista kärsii mielen ailahteluista niin voimakkaasti, että sillä on, useimmiten, ainakin väliaikaista vaikutusta suoritustasoon.

Harva nuori tietää varmasti tulevan ammattinsa lukio-opintojen alussa. Aivotutkimus on osoittanut, että intrapersoonallisiin päätöksiin vaikuttavat aivon alueet ovat täysin valmiit vasta 25 vuoden ikävaiheessa (Kiti Müller, TTL 2012).

Tulosrahoituksella pönkitetty kategorinen vaatimus lukiokoulutuksen läpäisystä kolmessa vuodessa perustuu virheelliseen käsitykseen ihmisen kehityksen ehdottomasta lineaarisuudesta ja hallitsevasta rationaalisuudesta. Opiskeluaikana koettu suoritustason aleneminen näkyisi opetuksen järjestäjälle tulevan rahoituksen pienenemisenä ja kyseisen lukion toimintamahdollisuuksien heikkenemisenä.

Tulosrahoitus ja kolmivuotisuus ei huomioi sitä työtä mitä tehdään vaikeimmista oloista tuleville tai elämäntilanteen epävakaudesta kärsivien hyväksi. Pahimmillaan opetuksen järjestäjää rangaistaan sellaisesta opiskelija-aineksesta, jolla näitä haasteita on. Lukiokoulutuksen tehtävää syrjäytymisen estämiseksi vahvennettiin 1.8.2014 voimaan tulleella uudella oppilas- ja opiskelijahuollon lailla. Tämä lisäsi kuntatasolla kuluja kuraattori –ja psykologipalveluiden järjestämiseksi.

Tulosrahoitus eriarvoistasi ja loisi uudenlaisen nuorisoryhmän, jota opetuksen järjestäjä karttaisi tulos –ja vaikuttavuusrahoituksen pienentymisen pelossa. Yleissivistävän lukiokoulutuksen piiriin tulevien nuorten määrä pienentyisi ja nuorisotakuun toteuttaminen karahtaisi kiville pahemman kerran.

ERITYISTEHTÄVÄ

Helsingissä on monipuolinen lukiokoulutuksen järjestäjäkenttä. Erityisen koulutustehtävän saaneisiin lukioihin hakeudutaan yli kunta – ja aluerajojen. On kansallisen edun mukaista säilyttää erityisen tehtävän saaneet lukiot, jotka tuovat koulutuksen kenttään monimuotoisuutta. Lakiluonnos asettaa erityisen koulutustehtävän saaneet lukiot muuta lukiokoulutuksen järjestäjiä huonompaan asemaan.

Steinerkoulut ovat rakentuneet eurooppalaisen humanistisen perinteen pohjalle, jonka aatteellinen arvopohja muistuttaa väljästi ja suppeasti lukiolain 2§ :n tavoitteita.

Erityisen opetustehtävän toteuttaminen perustuu lukion profiilin mukaiseen erityiseen kurssitarjontaan.

Tällaisten kurssien suorittaminen valtakunnallisten pakollisten kurssien lisäksi nostattaa kokonaiskurssimäärän lähemmäs 90 ja ylikin, sekä lisää paineita suoritusajan pidentymiseen.

Kolmevuotisuus saattaisi tehdä erityisen koulutustehtävän saaneista lukioista erityisen kuormittavia.

Lukiolain 2§:ssä tavoiteltavat opiskelijan monipuolinen kehittäminen ja elinikäinen oppiminen, jota erityisen tehtävän mukaiset kurssit tukevat, vaarantuisivat. Kiireen lisääminen ei lisää automaattisesti tehokkuutta tai laatua. Siksi ehdotamme väljennystä erityistehtävän saaneille lukioille lukion suoritusajaksi.

Suorituspohjainen rahoitus tulisi kolmesta ja puolesta vuodesta tai perusrahoituksen osuutta lisättäisiin suoritusrahoituksen kustannuksella erityisen tehtävän saaneille opetuksenjärjestäjille. Näin erityisen tehtävän mukainen profiili ei vaarantuisi.

MONIMUOTOISUUS

Pääkaupunkiseudulla saattaa samalla alueella toimia monimuotoinen lukiokoulutuksen järjestäjäjoukko.

Nämä monesti pitkäikäiset lukiokoulutuksen järjestäjät toteuttavat positiivista kilpailua, joka perustuu lukioiden erityislaatuiseen paikalliseen opetussuunnitelmaan ja profiiliin mutta myös keskinäiseen yhteistyöhön. Rakennuudistuksen asiakirjoissa on maininta monimuotoisen järjestäjäkentän periaatteesta.

Usean järjestäjän toiminnan alueella osoittaa elinvoimaiseksi opetuksen järjestämistarve eli opiskelijamäärän vakaus tai nousujohteisuus. Rakennuudistuksessa kirjauksia alueellisesta lukioverkosta tulisi selkeyttää niin ettei syntyisi käsitystä tavoiteltavan vain yhtä tai muutamaa järjestäjää alueella.

KOULUTUSPOLIITTINEN LINJA

Kun tulevaisuuden ammatit ovat mielikuvituksemme ulottumattomissa, hyödyttäisi työelämää parhaiten kaikille yksilöille riittävän pitkän koulutuksen kautta taattu mahdollisuus kehittyä kykyjensä rajoissa. Pieni kansakunta, joka on pysynyt yleismaailmallisen kehityksen kärjessä, on kyettävä sijoittamaan keskimääräistä enemmän koulutukseen. Nämä snellmanilaiset ajatukset ovat emeritusprofessori Reijo Wileniuksen kirjoittamat hämmästyttävän ajankohtaisessa kirjassaan ”Koulu ja yhteiskunta” (vuodelta 1964!).

Helsingissä 17. marraskuuta, 2014

Helsingin Rudolf Steiner –koulun kannatusyhdistys – Understödsföreningen för Rudolf Steiner skolan i Helsingfors ry.

Meri Arni-Kauttu
rehtori
Helsingin Rudolf Steiner –koulu

Peter Ahlfors
rektor
Rudolf Steiner skolan i Helsingfors

Timo Veijola
puheenjohtaja/ordförande

Marika Törnblom
talouspäälikkö/ekonomichef